

Naslov članka/article:

Analiza vidnosti učinkov projektov Erasmus+ v šolski dokumentaciji z vidika kakovosti

Avtor/Author:

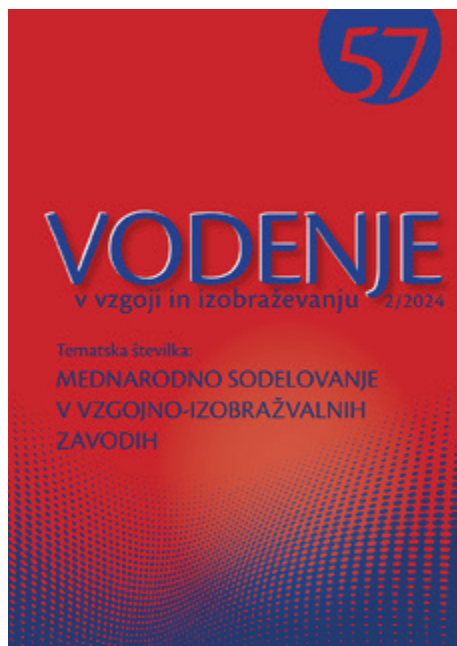
dr. Mihaela Zavašnik, dr. Mateja Brejc

DOI

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Vodenje v vzgoji in izobraževanju 56 št. 2/2024, letnik 22

ISSN 1581-8225 (tiskana izdaja)

ISSN 2630-421x (spletna izdaja)

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2024

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/vodenje-v-vzgoji-in-izobrazevanju/>

Analiza vidnosti učinkov projektov Erasmus+ v šolski dokumentaciji z vidika kakovosti

O avtoricah

Dr. Mihaela Zavašnik je zaposlena na Zavodu RS za šolstvo kot vodja Središča za profesionalni razvoj.

Dr. Mateja Brejc je zaposlena na Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje, v Službi za digitalizacijo izobraževanja.

mihaela.zavasnik@zrss.si

mateja.brejc@gov.si

<https://doi.org/10.59132/vviz/2024/2/30-50>

Izvleček

Članek analizira učinke projektov Erasmus+ na vzgojno-izobraževalne zavode in njihovo vključitev v šolsko dokumentacijo. Temelji na nacionalni evalvacijski študiji programa Erasmus+ za obdobje 2014–2021 in preučuje povezavo med šolsko dokumentacijo ter projekti Erasmus+ v 15 javnih zavodih. Analizirani so bili programi razvoja, letni delovni načrti, vzgojni načrti, letna poročila o samoevalvaciji in poročila o uresničitvi letnega delovnega načrta. Učinki programa so bili obravnavani z vidika načrtovanja in vrednotenja na ravni zavoda. Ugotovljeno je, da zavodi sledijo predvsem zakonskim zahtevam načrtovanja in vrednotenja letnih delovnih načrtov, ne pa tudi drugih šolskih dokumentov. Trenutno načrtovanje se osredotoča na vsebino in obseg, ne pa na potrebe, cilje in strategije, zato poročila pogosto ne vsebujejo informacij o konkretnih učinkih projektov Erasmus+ ter predlogov za izboljšave. Prispevek podaja priporočila za Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, nacionalno agencijo CMEPIUS in vzgojno-izobraževalne zavode.

Ključne besede: Erasmus, kakovost v vzgoji in izobraževanju, samoevalvacija, učinki

Analysis of the Visibility of the Impact of Erasmus+ Projects in School Documentation from a Quality Perspective

Mihaela Zavašnik, PhD, National Education Institute of the Republic of Slovenia
Mateja Brejc, PhD, Ministry of Education

Abstract

The article analyses the impact of Erasmus+ projects on educational institutions and their integration into school documentation. It is based on the Erasmus+ National Evaluation Study for the period 2014–2021 and examines the connection between school documentation and Erasmus+ projects in 15 public institutions. Development programmes, annual work plans, educational plans, annual self-evaluation reports, and reports on the implementation of annual work plans were analysed. The impact of the programme was considered from the perspective of planning and evaluation at the institutional level. It was found that institutions primarily adhere to the legal requirements for planning and evaluating annual work plans, but not other school documents.

Current planning focuses on content and scope rather than on needs, objectives, and strategies; thus, reports often lack information on the concrete impacts of Erasmus+ projects and suggestions for improvement. The paper offers recommendations for the Ministry of Education, the National Agency Cmepius, and educational institutions.

Keywords: Erasmus, quality in education, self-evaluation, impact

1 Izhodišča

Šolska dokumentacija je temeljni element vodenja zavodov (v nadaljevanju zavodov), ki omogoča sistematično načrtovanje, spremljanje in vrednotenje pedagoškega dela. Pomen šolske dokumentacije se kaže v njeni vlogi pri zagotavljanju kakovosti izobraževalnega procesa, preglednosti dela ter usklajenosti z zakonodajnimi zahtevami. Dokumenti, kot so letni delovni načrti, vzgojni načrti, poročila o uresničitvi letnih delovnih načrtov in letna poročila o samoevalvaciji, so ključni instrumenti za uresničevanje vzgojno-izobraževalnih ciljev ter zavodom omogočajo, da se prilagajajo spreminjajočim se potrebam in izzivom v izobraževalnem okolju. Potreba po sistematičnem dokumentiranju dela v zavodih je pomembna, saj prispeva k večji transparentnosti, odgovornosti in izboljšavam v izobraževalnem sistemu. V tem kontekstu se postavlja vprašanje, kako so projekti Erasmus+ vključeni v šolsko dokumentacijo in kako so v njej vidni oz. prepoznani.

Šolska dokumentacija temelji tako na zakonskih zahtevah kot tudi na strokovnih smernicah. Predpisi so zakonske zahteve, ki jih mora zavod upoštevati, medtem ko so smernice nasveti, usmeritve in priporočila za ravnatelje (in strokovne delavce), ki naj bi jim s strokovnega vidika sledili. Skladno z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI), področnimi zakoni (npr. ZOsn, ZVrt) in podzakonskimi akti (npr. pravilniki o šolski dokumentaciji) zavod dokumentira načrt poteka dela in njegovo realizacijo z naslednjimi splošnimi dokumenti:

- program razvoja, katerega namen je dolgoročno načrtovanje na ravni zavoda, pri čemer njegovi vsebinski elementi niso zakonsko določeni;
- letni delovni načrt zavoda, katerega namen je letno operativno načrtovanje na ravni zavoda, njegovi vsebinski elementi pa so normativno določeni v posameznih podpodročnih zakonih (npr. 21. člen ZVrt, 31. in drugi členi ZOsn, 35. člen ZGim, ZVrt, ZOsn);
- poročilo o uresničitvi letnega delovnega načrta, katerega namen je poročati o implementaciji letnega delovnega načrta, pri čemer struktura ni zakonsko predpisana;
- vzgojni načrt v osnovni šoli, katerega vsebina so načini doseganja in uresničevanja ciljev ter vrednot osnovnošolskega izobraževanja, vzgojne dejavnosti in oblike vzajemnega sodelovanja šole s starši ter njihovo vključevanje v uresničevanje vzgojnega načrta, pri čemer struktura ni zakonsko predpisana;

- letno poročilo o samoevalvaciji, katerega namen je na letni ravni analizirati in ovrednotiti zastavljene dolgoročne prednostne cilje zavoda ter predlagati konkretne ukrepe izboljšav za prihodnje leto, pri čemer vsebinski elementi in struktura poročila na normativni ravni niso določeni.

Posamezni področni zakoni vsebujejo določbe o vsebini letnih delovnih načrtov; pristojnost nadzora nad vsebino in izvedbo letnih delovnih načrtov ima tudi šolska inšpekcija. Hkrati posamezni področni zakoni ne določajo vsebine programa razvoja, vzgojnega načrta in letnega poročila o samoevalvaciji, zato tudi vsebina in izvedba teh dokumentov nista predmet nadzora šolske inšpekcije.

Strokovne smernice za pripravo omenjenih splošnih dokumentov zavoda pripravljajo javni zavodi po 28. členu ZOFVI (npr. Zavod RS za šolstvo, Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje) ter skladno s smernicami skrbijo za usposabljanje in izobraževanje ravnateljev in drugih strokovnih delavcev ter za podporna gradiva z usmeritvami na tem področju. Z vidika vodenja v vzgoji in izobraževanju načrtovanje in poročanje v šolski dokumentaciji na ravni zavoda (in tudi strokovnih organov in strokovnih delavcev) razumemo kot stalno prizadevanje za zagotavljanje kakovosti in na ta način tudi kot vzpostavljanje evalvacijske kulture (primerjaj npr. Scheerens, 2011). Glavni mehanizem takšnega ukrepa je običajno združen v besednih zvezah, kot so krog kakovosti (npr. Grašič in Bezjak, 2018; Možina in Klemenčič, 2012), uvajanje izboljšav (npr. Brejc idr., 2014), vpeljevanje sprememb (npr. Rupnik Vec idr., 2007). Vsem tem poimenovanjem je skupen trajnostni krog/cikel temeljnih korakov, in sicer načrtovanje, izvajanje in spremljanje, vrednotenje in poročanje ter ukrepanje. Tako lahko zavod sledi sistematičnemu procesu in zagotovi, da ravnatelj (in strokovni delavci) prikažejo, ovrednotijo in načrtujejo delo na osnovi konkretnih podatkov, dokazov.

V Sloveniji kot izbrani pristop k ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti na nacionalni ravni uporabljamo samoevalvacijo (49. člen ZOFVI). Da bi lahko uspešno izvajali institucionalno samoevalvacijo in pripravili kakovostno letno poročilo o samoevalvaciji moramo razumeti definicijo institucionalne samoevalvacije, ki je.... »spremljanja in vrednotenja doseganja zastavljenih ciljev na področju učenja in poučevanja v določenem obdobju« (Brejc idr., 2019, str. 6), iz katere je jasno razvidno, da so njene osnovne podmene naslednje: postavljanje ciljev za določeno časovno obdobje, določanje teh ciljev na področju učenja in poučevanja, spremljanje in vrednotenje zastavljenih ciljev, poročanje o zastavljenih ciljih ter načrtovanje nadaljnjih ukrepov. Na

ravni sistema obstaja t. i. Nacionalni okvir za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja, ki je bil sprejet na kolegiju ministrice leta 2017 (MIZŠ, 2017). Kot je razvidno, predlaga povezanost (triletnega) programa razvoja z letnim načrtovanjem, letnim poročanjem (in triletnim poročanjem o kakovosti s samoevalvacijo. Za lažjo uresničitev Nacionalnega okvira za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja (2017) so v projektu »Vzpostavitev, dopolnitev in pilotni preizkus modela ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja« v sodelovanju vseh konzorcijskih partnerjev (javni zavodi) nastala področja in standardi kakovosti v vrtcih in šolah (Brejc idr., 2019). Z izpostavljenimi strokovnimi usmeritvami in podpornimi gradivi bi iz splošnih šolskih dokumentov na ravni zavoda tako moral biti jasno razviden zgleden krog kakovosti, podprt z analiziranimi konkretnimi in kakovostnimi podatki, izpostavljenimi učinki ter ukrepi in predlogi vsakoletnih izboljšav. Tako vsak zavod dobi tudi možnost in priložnost, da pri uresničevanju kroga kakovosti izhaja iz lastnega konteksta, potreb in zmožnosti ter navznoter in navzven pokaže, da teži k nenehnim izboljšavam in posledično s tem zagotavlja kakovost. Takšno delovanje se razlikuje od rutinskega načrtovanja in poročanja ter je usmerjeno v nenehno proučevanje in spraševanje o obstoječi praksi, v odstopanje od ustaljenih vzorcev, v iskanje novih pristopov in konkretno reševanje problemov. Pomembni ob tem sta predvsem pripravljenost in sposobnost zavoda za proces uresničevanja tega kroga, kar pozornost usmerja predvsem v kakovostne interaktivne in sodelovalne procese različnih deležnikov v vzgojno-izobraževalnih zavodih, katerih rezultat (in ne končni cilj) je različna dokumentacija.

Mednarodno sodelovanje, torej tudi vključevanje v projekte Erasmus+, razumemo kot aktivnost profesionalnega razvoja in kot takšna predstavlja vzvod za doseganje razvojnih in operativnih ciljev zavoda (glej Zavašnik idr., 2020). Raziskave potrjujejo, da so aktivnosti profesionalnega razvoja učinkovitejše in uspešnejše, če so del strateških razvojnih prioritet in koherentnega programa razvoja zavoda (glej npr. Zavašnik idr., 2020; Šraj, 2021). V praksi to pomeni, da je profesionalni razvoj povezan z dolgoročnimi in kratkoročnimi cilji programa razvoja zavoda oz. s t. i. ciljnim vodenjem (primerjaj Savič idr., 2016). Načrtovanje mednarodnega sodelovanja tako postane bolj razumljivo in ciljno naravnano; pomeni odmik od ad hoc projektov k osmišljenemu razvoju zavoda. Podobno lahko trdimo tudi za vse preostale »projekte«, ki se jih zavod loteva. Formalni okvir programa Erasmus+ podpira mobilnost osebja, ki je »oblikovana po strateškem pristopu, se odziva na jasno opredeljene potrebe, zagotavlja, da so učni izidi ustrezno priznani ter se razširjajo in obsežno uporabljajo v organizaciji« (Evropska komisija,

2017, str. 74), v zvezi s strateškimi partnerstvi pa se pričakujejo rezultati, ki pomenijo npr. »bolj sodobno, dinamično, predano in strokovno okolje v organizaciji«, »strateško načrtovanje poklicnega razvoja osebja v skladu s potrebami posameznikov in cilji organizacije«, »okrepljeno zmogljivost za delovanje na ravni Evropske unije« (prav tam, str. 130). Strokovni delavci in ravnateljji se morajo zavedati učinkov profesionalnega razvoja in poiskati dokaze oz. (kvalitativne in kvantitativne) podatke o njih. Iz raziskav (glej npr. Klemenčič, 2017) je razvidno, da zelo različno razumemo merjenje učinkov mednarodnih projektov. V zvezi z mednarodnim sodelovanjem je bila leta 2013 izvedena obsežna raziskava z naslovom Študija učinkov programa Vseživljenjsko učenje na osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje z vidika nacionalnih prioritet (Sentočnik, 2013). Glavna ugotovitev študije je, da sodelovanje v mednarodnih projektih programa EU pozitivno vpliva tako na zavod kot na delo strokovnih delavcev in otroke/učence/dijake. Po mnenju ravnateljev sodelovanje v mednarodnih projektih največ prinaša zavodu in strokovnim delavcem, po mnenju strokovnih delavcev in koordinatorjev pa zavodu in učencem/dijakom. Največji premiki, ki so bili zaznani na zavodih kot posledica mednarodnega sodelovanja, so bili v izboljšani klimi v zavodu, profesionalnem razvoju strokovnih delavcev ter nekognitivnem vidiku učenja učencev. Leta 2015 je CMEPIUS izvedel raziskavo o učinkih mednarodne mobilnosti na kompetence in zaposljivost dijakov (glej Grigič, 2017). Raziskava je bila izvedena med dijaki, ki so bili med letoma 2005 in 2015 udeleženci mobilnosti v okviru programa »Vseživljenjsko učenje, podprogram Leonardo da Vinci – osebe, vključene v poklicno izobraževanje in usposabljanje«. Raziskava je pokazala, da se na mednarodni mobilnosti razvijajo predvsem generične oz. splošne kompetence, ki jih delodajalci iščejo pri kandidatih. Kompetence, ki jih delodajalci običajno iščejo pri potencialnih kandidatih, so zanesljivost, prilagodljivost, kooperativnost, samoiniciativnost oz. interes za nove izzive ter sposobnost reševanja izzivov. Leta 2020 je bila izvedena študija Vodenje in učinki mednarodnega sodelovanja kot aktivnosti profesionalnega razvoja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (glej Zavašnik idr., 2020), ki je pokazala, da aktivnosti mednarodnega sodelovanja po mnenju ravnateljev in strokovnih delavcev dajejo pozitivne učinke (na strokovne delavce, zavod in učence/otroke). Študija tudi ugotavlja, da učinki obstajajo, vendar pa jih »ne smemo ohranjati na posplošeni ravni, ampak na ravni zavoda (in tudi sistema) iskati v konkretnjših oblikah ter pri tistih deležnikih, ki jih učinki zadevajo. Tako se kot omejitve kaže predvsem dejstvo, da o učinkih niso poročali strokovni delavci, ki so bili udeleženi v mednarodnih aktivnostih, ampak ravnateljji in/ali koordinatorji, ki imajo sicer večjo širino pogleda, vendar na raven zavoda, ne pa nujno konkretnih sprememb/izboljšav na ravni strokovnih delavcev v razredu«

(prav tam, str. 32). Podobno ugotavlja tudi najnovejše Nacionalno poročilo Erasmus+ za šolski sektor (glej Zavašnik idr., 2024). Pričujoči prispevek se osredotoča na predstavitev ugotovitev dela Nacionalnega poročila Erasmus+ za šolski sektor (prav tam) in išče odgovore na naslednja vprašanja:

- Koliko in kako so projekti Erasmus+ vključeni v opredeljene razvojne, dolgoročne cilje zavodov?
- Kako so aktivnosti Erasmus+ opredeljene v letnih delovnih načrtih zavodov?
- Katere podatke v zvezi z uresničevanjem projektov Erasmus+ zavodi prikazujejo v splošni šolski dokumentaciji in kako so ti podatki analizirani in vrednoteni?
- Kako zavodi poročajo o uresničevanju projektov Erasmus+ v splošni šolski dokumentaciji?
- Kateri učinki, rezultati, ugotovitve in priporočila o projektih Erasmus+ so vključeni v splošno šolsko dokumentacijo?

2 Metodologija

Postopek zbiranja in obdelave podatkov

Za analizo smo oblikovali dve različni lestvici (glej spodaj), s pomočjo katerih smo v izbrani šolski dokumentaciji iskali posamezne elemente Erasmus+ in jih razvrščali na lestvici. Za izhodišče smo vzeli predpisano šolsko dokumentacijo, ki se nanaša na načrtovanje, spremljanje, (o)vrednotenje in poročanje na ravni zavoda (ZOFVI, pravilniki o šolski dokumentaciji). Na podlagi tega izhodišča smo v analizo vključili program razvoja zavoda, letni delovni načrt zavoda, vzgojni načrt zavoda, poročilo o uresnitvi letnega delovnega načrta in letno poročilo o samoevalvaciji. Prvi trije dokumenti se na ravni zavoda nanašajo na načrtovanje, preostala dva na (o)vrednotenje in poročanje.

Vzorec

Analiza je temeljila na vzorcu dokumentacije naključno izbranih petnajstih (15) zavodov iz programa Erasmus+ 2021–2027 (vsak deveti zavod po seznamu CMEPIUS). Po pisnem pozivu izbranemu vzorcu dva zavoda nista

oddala želene dokumentacije, zato smo v končno analizo dokumentacije vključili trinajst (13) zavodov, od tega tri (3) vrtce, devet (9) osnovnih šol in eno (1) srednjo poklicno in strokovno šolo. Skupaj smo pregledali šest programov razvoja, 13 letnih delovnih načrtov zavodov, osem vzgojnih načrtov, 13 poročil o uresničitvi letnih delovnih načrtov, pet letnih poročil o samoevalvaciji in eno poročilo komisije za kakovost, skupaj 46 dokumentov na ravni zavoda.

Instrumenti

Osrednji namen analize šolske dokumentacije je bil proučiti vključenost akcij Erasmus+ v šolsko dokumentacijo na ravni zavoda. V luči navedenega smo si zastavili raziskovalno vprašanje, »koliko snovalci šolske dokumentacije na ravni zavoda vključujejo Erasmus+ v dokumentacijo in kako«. Za analizo šolske dokumentacije smo oblikovali dva različna instrumenta s kriteriji za analizo, ki ju predstavljamo v nadaljevanju.

Instrument 1: Štiristopenjska lestvica vključenosti projektov Erasmus+ v program razvoja, letni delovni načrt in vzgojni načrt zavoda oz. povezanosti projektov Erasmus+ z načrtovanjem na ravni zavoda. Pri oblikovanju lestvice smo izhajali iz povezanosti projektov Erasmus+ z dolgoročnimi in kratkoročnimi cilji na ravni zavoda, zato smo v dokumentih iskali zapise ciljev, v katerih bosta Erasmus+ in/ali mednarodno sodelovanje omenjena oz. posebej izpostavljena. Zanimalo nas je, koliko dokumenti upoštevajo sistematičnost in strukturiranost pristopa h kakovosti in izboljšavam, ki temeljijo na zastavljanju dolgoročnih in kratkoročnih ciljev oz. na jasno izraženem pomenu usmeritev posameznega zavoda v povezavi s projekti Erasmus+.

Lestvica

3 – Erasmus+ je omenjen, iz opisa in zapisa v načrtih je razvidno, da zavod povezuje vsebine Erasmus+ s konkretnimi dolgoročnimi/kratkoročnimi cilji zavoda, povezava je v dokumentaciji jasno razvidna (npr. Erasmus+ ni izpostavljen le kot ločen projekt/razdelek v načrtih).

2 – Erasmus+ je omenjen, vsebinska povezava med Erasmus+ in cilji zavoda obstaja, a zavod te povezave v dokumentu ne vzpostavi jasno v pisni obliki (npr. zavod ima ločen razdelek za projekt Erasmus+ v načrtih).

1 – Erasmus+ ni omenjen.

0 – Dokument ne obstaja, ker zakonsko ni obvezen ali ga zavod nima.

Instrument 2: Petstopenjska lestvica (o)vrednotenja učinkov Erasmus+ v poročilu o uresničitvi letnega delovnega načrta in v letnem poročilu o samo-ovalvaciji oz. povezanost akcij Erasmus+ z (o)vrednotenjem in poročanjem na ravni zavoda. Temeljno izhodišče lestvice temelji na predpostavki, da za kakovostno spremljanje, (o)vrednotenje in poročanje potrebujemo podatke na vsaj dveh ravneh, in sicer podatke o doseganju zastavljenih ciljev (rezultati) in podatke o kakovosti in učinkovitosti izvajanja načrtovanih dejavnosti (proces).

Lestvica
4 – Učinki Erasmus+ so opisani tako, da vključujejo hkratne navedbe o doseganju zastavljenih ciljev in izvajanju načrtovanih dejavnosti na podlagi konkretnih podatkov.
3 – Učinki Erasmus+ so opisani tako, da vključujejo ne le navedbe o realizaciji izvedenih aktivnosti (procesna raven), ampak tudi navedbe o doseganju zastavljenih ciljev (raven rezultatov), vendar so navedbe pavšalne in/ali brez konkretnih podatkov.
2 – Učinki projekta Erasmus+ so opisani, vendar zgolj z vidika realiziranih/uresničenih/izvedenih aktivnosti (procesna raven), ne pa tudi doseganja zastavljenih ciljev (rezultati); realizacija je sicer podprta s konkretnimi podatki.
1 – Učinki Erasmus+ niso omenjeni/zapisani.
0 – Dokument ne obstaja, zavod ga nima.

3 Analiza šolske dokumentacije

Analiza dokumentacije, povezane z načrtovanjem

V zvezi s **povezanostjo programov Erasmus+ s programi razvoja zavodov** smo ugotovili, da ima sedem (od 13) zavodov izdelan program razvoja, pri čemer pet zavodov vanj vključuje tudi Erasmus+ in/ali mednarodno sodelovanje. Vseh pet zavodov ima izdelane tudi akcijske načrte s prednostnimi področji, cilji, dejavnostmi, kazalniki in nosilci. V nadaljevanju navajamo nekaj primerov.

V programu razvoja 2020–2025 prvega zavoda je v razdelku Projekti npr. zapisano: »Pri uresničevanju programa razvoja bomo nadaljevali s številnimi uspešnimi projekti, ki jih razvijamo in bodo trajali več let. V okviru projektov bomo sledili dolgoročnim ciljem zavoda – razvijali bomo programe za skupnost, za zaščito okolja in mednarodno osveščenost. Še v večji meri se bomo vključevali v mednarodne projekte, ki neposredno spodbujajo učni

proces, prispevajo k večji motiviranosti in zadovoljstvu pri vsakdanjem delu ter večji odličnosti zavoda. Pri tem bomo sledili ciljem, kot so: krepitev aktivnega in odgovornega državljanstva, razvijanje inovativnih rešitev v šolskem prostoru, promoviranje ter utrjevanje skupnih evropskih vrednot in evropskega državljanstva, medgeneracijsko sodelovanje, trajnostni razvoj ter razvijanje ročnih spretnosti ter ustvarjalnosti.«

V programu razvoja 2022–2027 drugega zavoda je med prioritetskimi cilji vzgojno-izobraževalnega dela kot dejavnost zapisano: »Skozi projekte Erasmus+ bomo krepili pridobivanje novega znanja in ozaveščenosti o steklu, dvigovali državljanske kompetence in krepili jezikovne spretnosti.«

V programu razvoja 2019–2024 tretjega zavoda je v okviru prednostnega področja zapisano »povečujemo obseg trajnega in uporabnega znanja«, pri cilju »dvig nivoja komunikacije in govornega izražanja«, pri »načinu spremljanja (kazalniki)« je zapisano »število strokovnih delavcev in učencev, udeleženih v mednarodnih projektih«. Na prednostnem področju »razvoj zaposlenih« s ciljem »izmenjava delovnih praks« in »omogočanje stalnega strokovnega spopolnjevanja« je zapisano »Erasmus+« in »hospitacije in poučevanje na šolah v tujini«.

V programu razvoja 2018/2019–2023/2024 četrtega zavoda je ena izmed prednostnih nalog »mednarodno povezovanje«, cilj »vključevanje v mednarodne povezave in projekte«, dejavnosti »eTwinning, KA1, KA2, Unesco projekti«, nosilec »vodstvo zavoda in strokovni delavci«.

Dva (od 13) zavoda imata program razvoja, ki ne vključuje Erasmus+ in/ali mednarodnega sodelovanja.

Šest (od 13) zavodov nima programa razvoja kot posebnega dokumenta, vendar pa imajo trije zavodi od teh v svojih letnih delovnih načrtih zavodov zapisane dolgoročne cilje, ki omenjajo in izpostavljajo tudi Erasmus+ in/ali mednarodno sodelovanje. V letnem delovnem načrtu enega izmed zavodov je npr. med »dolgoročnimi cilji«, pod »aktivnosti« zapisano »vključevanje v mednarodne projekte, eTWinning, Erasmus+«, med »kazalniki« pa »uspešna prijava na mednarodne razpise in vključitev skupine ali posameznega strokovnega delavca v mednarodno sodelovanje«. V letnem delovnem načrtu drugega zavoda pa je npr. med »razvojnimi nalogami zavoda« zapisano: »Naša šola bo s pomočjo evropskih sredstev, pridobljenih z akreditacijo Erasmus+, v letih 2021–2027 razvijala naslednje vsebine in cilje: lokalna povezanost in samozavest (pot do odkrivanja tujih kultur, izboljšanje mednarodnega in medkulturnega sodelovanja ...), spodbuditi vse udeležence, da spremenijo pogled na potrošnjo in spremenijo navade tako, da podpirajo trajnostni razvoj, razvijati odgovorno prehranjevanje (poseganje po lokalni

in sezonski hrani, zmanjšanje zavržene hrane, uživanje zdrave hrane), izboljšati računalniško pismenost učiteljev in učencev ter povečati aktivno vlogo učencev v učnem procesu«.

Trije zavodi nimajo programa razvoja, prav tako med dolgoročnimi cilji zavodov v letnih delovnih načrtih nimajo zapisanih dejavnosti, aktivnosti, ciljev in akcij Erasmus+ in/ali mednarodnega sodelovanja.

V zvezi s **povezanostjo programov Erasmus+ z letnimi delovnimi načrti zavodov** smo ugotovili, da imajo trije (od 13) zavodi v letnih delovnih načrtih zapisane cilje tekočega šolskega leta in tudi jasno izpostavljeno povezavo med cilji programov Erasmus+ in cilji zavoda v tekočem šolskem letu ter dolgoročnimi cilji zavoda. Na primer en zavod ima v programu razvoja med cilji zapisano: »izmenjava delovnih praks, omogočanje stalnega strokovnega spopolnjevanja, spodbujanje vrednot vključevanja, raznolikosti, strpnosti in demokratičnega sodelovanja«. Pod ciljema »razvijanje e-kompetenc« ter »krepitev trajnostnega razmišljanja« ima kot »prednostne naloge« zapisano »vključevanje učencev in strokovnih delavcev v mednarodne projekte Erasmus+«, v letnem delovnem načrtu pa v razdelku Projekti piše: »V letošnjem šolskem letu bomo izboljševali računalniško pismenost in povečevali aktivno vlogo učencev v učnem procesu ter krepili kompetence za trajnostni razvoj, saj sta v teku že dva projekta, odobrena pred pridobitvijo akreditacije.«

Deset (od 13) zavodov ima v letnih delovnih načrtih zapisane cilje za tekoče šolsko leto; v letnem delovnem načrtu so omenjeni in izpostavljeni tudi projekti Erasmus+, vendar ne med cilji, ampak so zapisani zgolj v poglavju/razdelku Projekti ali Stalno strokovno spopolnjevanje, pri čemer opisi ostajajo na ravni opisov projektov z dejavnostmi, iz zapisa ni razvidna jasna povezanost ciljev zavoda z vsebino projektov Erasmus+, čeravno vsebinska analiza dokumentacije povezavo med letnimi cilji zavoda ter vsebino projektov potrdi. Npr. letni delovni načrt enega zavoda ima v razdelku Projekti zapisano: »Mednarodni projekt Erasmus KA1, cilji: krepitev sodelovanja med državami EU, usposabljanje v tujini, mobilnost strokovnih delavcev, udeležba na strukturiranih tečajih, razvijanje, testiranje in implementacija inovativnih pristopov in praksa za otroke, osebe in organizacije, izmenjava izkušenj in dobrih praks, sodelovanje na mednarodnem nivoju.« Letni delovni načrt drugega zavoda pa ima v razdelku Projekti zapisano: »Odobren projekt KA1 – individualna mobilnost. Tema projekta je Izzivi sodobnega časa – učenje predšolskih otrok za trajnostni razvoj okolja in socialnih odnosov. S prijavo v projekt in obiskov treh različnih, a vsebinsko povezanih strukturiranih tečajev bomo kot vrtec nadgradili naše dosedanje delo na področju integracije otrok priseljencev, inkluzije drugih ranljivih skupin v vrtcu, z zagotavljanjem trajnosti tako do okolja kot v odnosih. Od udeležbe

na tečajih ,Neuroeducation and coaching‘ in ,Promoting thinking and problem-solving‘ si obetamo, da bodo udeleženske pridobljena nova znanja na področju kompetenc za trajnostni razvoj okolja, narave in učenja otrok kritičnega razmišljanja širile na ostale zaposlene.« Letni delovni načrt tretjega zavoda ima v razdelku Projekti zapisano: »V šolskem letu 2023/2024 bomo nadaljevali s projektom Erasmus+ Our School Has Love No Violence. Poleg šole v tem mednarodnem projektu sodeluje tudi vrtec, partnerski šoli pa prihajata iz Grčije in Turčije. Izvedli bomo dve mobilnosti pedagoških delavcev. Partnerje v projektu bomo gostili tudi v našem zavodu, kjer jim bomo predstavili primere dobrih praks.« Letni delovni načrt četrtega zavoda pa ima v razdelku Projekti – Mednarodni projekti zapisano: »V šolskem letu 2021/2022 smo bili sprejeti na razpisu Erasmus+, kjer smo dobili nepovratna sredstva. V času od 1. 6. 2022 do 30. 11. 2023 bomo na šoli izvajali projekt Na poti k učinkovitemu pouku in učenju z razvijanjem digitalnih kompetenc učiteljev in premišljenim vključevanjem IKT v izobraževalni proces. V projektu sodeluje 9 učiteljev. Člani projektnega tima smo si znotraj projekta zadali tri glavne cilje ... Za lažje doseganje ciljev in izpopolnjevanje našega trenutnega znanja na področju IKT smo prijavi tri sklope aktivnosti: udeležba vseh članov tima na različnih izobraževanjih znotraj EU, gostovanje tujega strokovnjaka na šoli (Impara Digitale) in sledenje na delovnem mestu na italijanski srednji šoli (ISIS A. Ponti Italija).«

Štirje (od 13) zavodi imajo na prvi strani letnih delovnih načrtov tudi logotip Erasmus+.

V zvezi s **povezanostjo mednarodnega sodelovanja Erasmus+ in vzgojnimi načrti** smo ugotovili, da štirje zavodi nimajo vzgojnega načrta, ker jim ga zakonsko ni treba imeti (trije vrtci in ena srednja šola). V nadaljevanju smo analizirali devet vzgojnih načrtov, pri čemer v štirih načrtih projekti Erasmus+ niso omenjeni, prav tako smo z analizo dokumentacije ugotovili, da vsebine projektov Erasmus+ niso povezane z vsebino vzgojnih načrtov. V petih vzgojnih načrtih projekti Erasmus+ niso omenjeni, vendar podrobnejša vsebinska analiza načrtov, tj. pregled in vzporejanje vsebine projektov Erasmus+ z vsebinami/cilji vzgojnih načrtov, pokaže, da vsebinska povezava obstaja, a v dokumentacijo ni vključena oz. v vzgojnih načrtih ni zajeta/prikazana. Vzgojno-izobraževalni zavod je bil tako npr. vključen v projekt Erasmus+ »Robotics As a Tool to Prevent Bullying«. Med prioritetskimi področji programa razvoja je med drugim zapisano »reševanje vzgojne problematike z uporabo ustreznih strategij za soočanje z neprimernim vedenjem, nasiljem in konflikti«, šola ima izdelan vzgojni načrt s posebnim poudarkom na ničelni toleranci do nasilja, vendar vsebinska povezava med akcijo Erasmus+ in vzgojnim načrtom v dokumentaciji ni vzpostavljena/vidna/omenjena.

Pri analizi dokumentacije, ki se navezuje na načrtovanje (program razvoja, letni delovni načrt, vzgojni načrt), lahko opazimo tudi manjšo razliko med posameznimi akcijami Erasmus+, in sicer med akcijami KA1 in KA2. Zaznali smo, da snovalci načrtov na ravni zavoda pri akcijah KA2 v večji meri izpostavljajo konkretne cilje akcij in projektov Erasmus+ v odnosu do dolgoročnih in/ali kratkoročnih ciljev zavoda, medtem ko je pri akcijah KA1 opaziti, da načrtovanje pogosto poteka zgolj v odnosu do omogočanja mobilnosti oz. cilja krepitve profesionalnega razvoja zaposlenih, ki pa ni nujno in konkretno povezan z dolgoročnimi razvojnimi ali kratkoročnimi letnimi cilji zavoda. Sklepamo, da nekateri snovalci analiziranih načrtov kot temeljni cilj akcij in projektov KA1 vidijo spodbujanje profesionalnega razvoja kot takšnega in ne odnos do ciljev zavoda.

Analiza dokumentacije, povezane z (o)vrednotenjem in poročanjem

V zvezi z učinki projektov Erasmus+ v poročilih o uresničitvi letnih delovnih načrtov in v letnih poročilih o samoevalvaciji oz. povezanosti projektov Erasmus+ z (o)vrednotenjem in poročanjem na ravni zavoda smo ugotovili, da nobeden izmed analiziranih zavodov ne dosega četrte stopnje na lestvici, kar pomeni, da noben zavod v poročilu o uresničitvi letnega delovnega načrta ne prikaže hkrati učinkov o doseganju zastavljenih ciljev (rezultati) in o izvajanju načrtovanih dejavnosti Erasmus+ (proces) na podlagi konkretnih podatkov.

Pet (od 13) zavodov v posameznih **projektih Erasmus+ v poročilih o uresničitvi letnih delovnih načrtov** navaja učinke o doseganju načrtovanih ciljev (rezultati), vendar so navedbe pavšalne, brez konkretnih podatkov. Primeri:

- »Udeleženci so razvili zelo uporabne veščine, kot so sodelovalno delo, smotrna uporaba digitalnih orodij in sodelovanje v razpravah. Udeleženci se bolj zavedajo pomena teoretičnih znanj za njihovo nadaljnjo poklicno pot. Udeleženci so razvijali zmožnost komuniciranja v tujem jeziku.«
- »Dosegli smo cilj strokovnim delavcem omogočiti osebni in profesionalni razvoj.«
- »Prek različnih aktivnosti smo še bolj utrdili svoje delovanje na ekološkem področju. V projektu so sodelovale OŠ iz Španije, Italije in Portugalske ter tehnološki inštitut AIJU iz Španije.«
- »Vse aktivnosti smo izvedli brez zapletov, stkali nove prijateljske vezi, pridobili zanimiva znanja o vodi, spoznali nove kraje, njihovo zgodovino in znamenitosti.«

- »V okviru projekta je začelo nastajati nekaj uporabnih rezultatov, kot so zbornik didaktičnega gradiva na temo ekologije, knjiga iger ter video in e-knjižni material.«

Vsi (13) analizirani zavodi v poročilih izpostavijo učinke projektov Erasmus+, ki pa se navezujejo izključno na realizacijo aktivnosti, dejavnosti (proces), ne pa tudi na doseganje konkretnih dolgoročnih in/ali kratkoročnih ciljev (rezultati). Primeri:

- V enem izmed poročil je v razdelku Šolski in mednarodni projekti zapisano: »V šolskem letu 2022/2023 smo nadaljevali z izvajanjem projekta Erasmus+ Keep your water clean – live the world. Osrednja tema projekta je povezana z ozaveščanjem o pomenu vode, prekomerni rabi vode, onesnaževanju voda in varčevanju z vodo. V projektu smo sodelovali s še štirimi državami: Španijo, Turčijo, Poljsko in Grčijo. V letošnjem letu smo izvedli širok nabor različnih aktivnosti in vse štiri načrtovane mobilnosti.« V nadaljevanju so nanizane vse štiri mobilnosti s podatki o številu udeleženi učiteljev in učencev, času udeležbe, imenih in priimkih udeleženi učiteljev, temah mobilnosti.
- V drugem poročilu je v razdelku Projekti in dejavnosti zapisano: »Praktično izobraževanje v tujini – Erasmus+: V okviru Konzorcija ekonomskih šol v projektu mobilnosti Erasmus KA1+ se je v letošnjem letu 2022/23 zaključilo naše sodelovanje. 8 dijakov 3. a in 3. b smeri ekonomska gimnazija se je udeležilo še zadnjega 3-tedenskega praktičnega usposabljanja, ki je potekalo med 8. 10. in 29. 10. 2022 v Bragi na Portugalskem.«
- V tretjem poročilu je v razdelku Izvedeni projekti na državni ravni zapisano: »Erasmus+: Uspešno smo se prijavi na razpis KA121-SCH in izvedli 33 učnih mobilnosti strokovnih delavcev. Znotraj tega pričakujemo izvesti še 4 mobilnosti. Uspešno smo se tudi prijavi na K121-SCH kot nadaljevanje projekta (akreditacije) in načrtujemo izvesti 19 mobilnosti, tako s pedagoškim kot tehničnim kadrom.«

Nobeno izmed poročil o uresničitvi letnega delovnega načrta ne izpostavlja ukrepov, priporočil ali izboljšav za prihodnje leto, ne v zvezi s projekti Erasmus+ ne za preostale naloge, dejavnosti.

Sedem (od 13) zavodov nima izdelanega letnega poročila o samoevalvaciji. Tri **analizirana letna poročila o samoevalvaciji** izpostavljajo tudi učinke

projektov Erasmus+, vendar zgolj na ravni izvedenih aktivnosti/dejavnosti (proces). Primeri:

- »Izvajalke DSP so se udeležile študijskega obiska na Hrvaškem, v Srbiji in na Slovaškem. Namen je bil izmenjava primerov dobrih praks na področju celostne obravnave otrok s posebnimi potrebami in medsebojno sodelovanje.«
- V podpoglavju letnega poročila o samoevalvaciji enega izmed zavodov je v razdelku Rezultati pod Šolska svetovalna služba zapisano: »V sklopu cilja povečanja sodelovanja med učitelji in izobraževalnimi programi sta se svetovalni delavki povezovali ..., organizirali in sodelovali pa sta tudi v projektih, ki povezujejo učitelje različnih aktivov, kot npr. projekt Roka v Roki, Erasmus+ in MEPI.«

Dve letni poročili o samoevalvaciji ne izpostavljata in ne omenjata projektov Erasmus+ in/ali mednarodnega sodelovanja. Nobeno izmed letnih poročil o samoevalvaciji ne izpostavlja ukrepov, priporočil ali izboljšav za prihodnje leto. Analizirano poročilo o kakovosti ne vključuje nobenih informacij v zvezi z učinki projektov Erasmus+ (gre za anketo o zadovoljstvu, pri čemer mednarodno sodelovanje ali projekti Erasmus+ niso izpostavljeni).

Pri analizi dokumentacije, povezane z (o)vrednotenjem in poročanjem na ravni zavoda (poročili o uresnitvi letnega delovnega načrta, letno poročilo o samoevalvaciji, poročilo komisije za kakovost), ponovno opazimo manjšo razliko med posameznimi akcijami Erasmus+, in sicer med akcijami KA1 in KA2. Opazili smo, da je pri akcijah in projektih KA2 v šolski dokumentaciji zaznati več opisnih učinkov glede doseganja načrtovanih dolgoročnih/krat-koročnih ciljev (rezultati) v primerjavi z akcijami in projekti KA1. Pri akci-jah KA1 snovalci dokumentacije v večji meri ostajajo na ravni opisa učinkov, povezanih z uresničevanjem aktivnosti/dejavnosti oz. omogočanjem mobil-nosti (npr. število udeleženih, trajanje, oblike), in ne na ravni konkretnega poročanja o doseganju ciljev zavoda in mobilnosti. O večjih razlikah ne moremo govoriti, saj posamezni zavodi na letni ravni hkrati uresničujejo več različnih akcij in projektov Erasmus+, medtem ko je dokumentacija na ravni zavoda le ena sama (ne glede na število akcij in projektov).

4 Ugotovitve

Vplive programa Erasmus+ v povezavi s šolsko dokumentacijo na ravni zavoda smo analizirali z dveh vidikov, in sicer z vidika povezanosti Erasmus+ z načrtovanjem in z vidika povezanosti Erasmus+ z (o)vrednotenjem in poročanjem na ravni zavoda. Ugotovili smo, da zavodi na ravni šolske dokumentacije v določeni meri sledijo strokovnim usmeritvam in načelom izbranega slovenskega pristopa k ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti s samoevalvacijo, ki sistematično in osmišljeno povezuje temeljne štiri korake, tj. načrtovanje, izvajanje in spremljanje, vrednotenje in poročanje ter ukrepanje. Analiza šolske dokumentacije je pokazala, da imajo vsi zavodi v dokumentaciji, vezani na načrtovanje, zapisane cilje (na razvojni/dolgoročni in/ali letni/kratkoročni ravni), kar je pozitivno, vendar jih večina še vedno nima jasno vzpostavljene vsebinske povezave med programom Erasmus+ in zapisanimi cilji zavoda, saj so akcije/projekti Erasmus+ zapisani ločeno, v posebnem razdelku dokumentov.

Iz dokumentacije je razvidno, da zavodi ne glede na uvodni zapis ciljev sledijo predvsem zakonski zahtevi načrtovanja in posledično tudi (o)vrednotenja in poročanja, tj. členom zakonskih aktov, ki predpisujejo strukturo letnih delovnih načrtov zavodov. Ker struktura in vsebina programa razvoja nista zakonsko predpisani, šest od 13 analiziranih zavodov programov razvoja sploh nima. Prav tako zakonsko ni določena/predpisana struktura letnega poročila o samoevalvaciji, zato se zdi logično, da snovalci dokumentacije tudi pri pisanju poročil sledijo strukturi, ki jim jo z vidika načrtovanja v večji meri narekuje zakonodaja. Zakonski predpisi o letnih delovnih načrtih so strukturirani na način vsebine in obsega, ne izhajajo pa iz dolgoročnega in kratkoročnega zastavljanja ciljev ali ciljnega vodenja. Predpostavljamo, da je to tudi razlog ugotovitev, povezanih z umeščanjem oz. povezanostjo Erasmus+ s šolsko dokumentacijo. Z vidika sistematičnega in strukturiranega pristopa k ugotavljanju in z vidika zagotavljanja kakovosti s samoevalvacijo na ravni zavoda je takšen pristop sicer nezadosten in pomanjkljiv, kar je zaznala že analiza letnih delovnih načrtov z vidika kakovosti (glej Jurič Rajh idr., 2010). Da zavodi večinoma sledijo zakonskim določbam strukture vzgojnih načrtov in tako dokazujejo skladnost z zakonom, manj pa upoštevajo strokovna priporočila ali usmeritve, je izpostavila tudi empirična raziskava vzgojnih načrtov leta 2019 (glej Vogrinc idr., 2019). Ugotovitve lahko povežemo tudi z opažanji pri delu z ravnatelji in strokovnimi delavci v vsakdanji šolski praksi, ki pogosto sporočajo in razumejo, da gre za »različne pristope«, »različne načrte« in »različna poročila«, prav tako je nemalokrat zaznati, da posamezni koraki z normativnega vidika niso medsebojno

povezani in jih zato ravnatelji in strokovni delavci doživljajo kot »samostojno stoječe«, »medsebojno nepovezane«, »sistemsko prisilo«.

Zaključimo lahko, da v šolski dokumentaciji obstajajo primeri dobrih praks, iz katerih so razvidni učinki programa Erasmus+, še posebej v dokumentaciji, povezani z načrtovanjem (vključenost Erasmus+ v cilje zavoda). Nekateri zavodi vendarle imajo že sedaj zelo kakovostne načrte, ki jih redno posodablja in ki presegajo zgoraj opisana povprečja. Manj primerov dobrih praks je zaznati v šolski dokumentaciji, vezani na (o)vrednotenje in poročanje, še posebej pri letnih poročilih o samoevalvaciji. Pričakovali bi več konkretnih zapisov o vplivih, povezanih z doseganjem ciljev (rezultati) in na podlagi konkretnih podatkov, z manj pavšalnimi ocenami in sodbami, in ne le informacije o uresničenih aktivnostih (proces) brez predlogov ukrepov, izboljšav. Analiza šolske dokumentacije tako ne pokaže visoke prepričljivosti vpetosti programa Erasmus+ v delovanje zavoda. To sicer nujno ne pomeni, da zavodi ne načrtujejo, ne spremljajo in ne vrednotijo vplivov in da teh ni, saj se je treba zavedati omejitve analize dokumentacije, ki se je osredotočala izključno na šolsko dokumentacijo, ne pa tudi na dokumentacijo, ki jo mora zavod oddati na nacionalno agencijo CMEPIUS, npr. končno poročilo o projektu Erasmus+. Na nacionalni agenciji CMEPIUS nenehno opozarjajo na kakovostno načrtovanje (povezanost ciljev in potreb zavoda s cilji programa Erasmus+), predvsem na številnih usposabljanjih in izobraževanjih. Z enakimi motivi je Evropska komisija že leta 2014 uvedla eno večjih sprememb med preteklim programom Vseživljenjsko učenje, kjer je posameznik oddal individualno prijavo, in programom Erasmus+, kjer je potrebna prijava na ravni zavoda. Raziskava Šrajeve (2021) razkriva, da je napredek iz šolske dokumentacije sicer razviden, vendar še vedno v relativno majhnem obsegu.

5 Priporočila za izboljšanje vidnosti učinkov projektov Erasmus+ v šolski dokumentaciji

Priporočilo za prijavitelje: Analiza šolske dokumentacije pokaže, da so vplivi Erasmus+ v šolski dokumentaciji manj vidni. Ne glede na dejstvo, da trenutni predpisi zakonodajalca prijaviteljem Erasmus+ narekujejo strukturo letnih delovnih načrtov na način, ki ne vsebuje in ne predpisuje zastavljanja kontekstualnih in merljivih dolgoročnih in kratkoročnih ciljev, ampak zgolj vsebino, obseg in razporeditev vzgojno-izobraževalnega in drugega dela

v skladu s predmetnikom in učnim načrtom (ZOs), priporočamo, da prijavitelji poleg zakonodajnih usmeritev upoštevajo tudi strokovne usmeritve in priporočila za načrtovanje, spremljanje, vrednotenje vzgojno-izobraževalnega dela in poročanje o njem, ki sledijo sodobnim pristopom. Prijavitelji se morajo zavedati, da Erasmus+ ne pomeni le ali primarno krepitev mednarodnega sodelovanja, ampak je predvsem smiselno, da izhaja iz konkretnih potreb zavoda, ki naj bodo povezane z dolgoročnimi/razvojnimi in kratkoročnimi/letnimi cilji. Obenem izpostavljamo, da je iz analize dokumentacije razvidno tudi, da prijavitelji ne razumejo v celoti učinkov na dveh ravneh (ravni rezultatov – doseganja ciljev in ravni uresničevanja – procesa), ampak izpostavljajo predvsem rezultate na ravni uresničevanja dejavnosti. Predlagamo, da se za namen boljšega razumevanja v prihodnosti bolj osredotočijo tudi na sam proces uresničevanja zastavljenih ciljev, lahko se udeležujejo tudi dodatnih usposabljanj na to temo in tako še poglobijo svoje znanje na tem področju. Prav tako prijaviteljem svetujemo, da razmislijo o možnostih umeščanja in povezovanja Erasmus+ in drugih projektov, posebnih nalog z zastavljenimi dolgoročnimi, razvojnimi cilji zavoda ter tako obenem tudi o možnostih racionalizacije pedagoške dokumentacije na ravni zavoda (npr. letno poročilo o samoevalvaciji kot del poročila o uresničitvi letnega delovnega načrta).

Priporočilo za nacionalno agencijo CMEPIUS in druge pristojne strokovne javne zavode: Na nacionalni agenciji CMEPIUS se zavedajo pomena kakovostnega načrtovanja (povezanost ciljev in potreb zavoda s cilji Erasmus+), spremljanja in poročanja ter na to nenehno opozarjajo, predvsem na številnih usposabljanjih in izobraževanjih. Predlagamo, da nacionalna agencija CMEPIUS nadaljuje z opolnomočenjem pripravljavcev načrtov in poročil zavodov za kakovostno vsebinsko umeščanje programa Erasmus+ v dolgoročno/razvojno (program razvoja, vzgojni načrt) in kratkoročno/letno načrtovanje (letni delovni načrt). Kakovostno načrtovanje je pomembno povezano s kakovostnim (o)vrednotenjem in poročanjem, zato je treba okrepiti usposabljanja in izobraževanja prijaviteljev Erasmus+, ki bodo temeljila ne le na zakonskih predpisih (sledenje strukturi letnih delovnih načrtov), ampak tudi na strokovnih izhodiščih ciljnega (razvojnega) načrtovanja, povezanih s pristopom k ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti s samoevalvacijo. Ob tem izpostavljamo, da povezovanje projektov z načrtovanjem, spremljanjem in vrednotenjem ter poročanjem na ravni zavoda ne velja le za akcije/projekte Erasmus+, ampak za vse (nad)nacionalne projekte, v katere so slovenski zavodi vključeni. Dodatno predlagamo, da se ugotovitve Nacionalnega poročila Erasmus+ za šolski sektor v tem delu še

posebej predstavijo in delijo z drugimi javnimi zavodi (28. člen ZOFVI), ki naj bodo pozvani k aktivnejšemu opolnomočenju ravnateljev in strokovnih delavcev za načrtovanje, spremljanje, vrednotenje in poročanje. V luči navedenega predlagamo, da pristojni javni zavodi še posebej okrepijo usposabljanja ravnateljev in drugih vodstvenih delavcev na področju dolgoročnega in kratkoročnega načrtovanja ter poročanja za umeščanje in povezovanje Erasmus+ in drugih projektov ter posebnih nalog z dolgoročnimi razvojnimi cilji na ravni zavoda.

Priporočilo za sistem: Na nacionalni ravni je treba ponovno premisliti in uskladiti zakonske predpise, ki urejajo načrtovanje, spremljanje, (o)vrednotenje in poročanje na ravni zavoda, s sodobnimi znanstvenimi in strokovnimi izhodišči, povezanimi s pristopom k ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti s samoevalvacijo, ki si ga je Slovenija izbrala (49. člen ZOFVI). Težišče trenutnega načrtovanja na ravni zavoda je z normativnega vidika na KAJ (vsebina) in KOLIKO (obseg), ne pa ZAKAJ (potrebe, cilji) in KAKO (načini, strategije), zato tudi poročila v veliki meri ne vključujejo in ne vsebujejo analiz, s katerimi bi ugotavljali, zakaj so bili rezultati takšni, kot so bili, prav tako je vidna odsotnost predlogov, ukrepov, izboljšav. Predpostavljamo, da je to tudi razlog ugotovitev, povezanih z umeščanjem oz. povezanostjo programa Erasmus+ s šolsko dokumentacijo. Z vidika sistematičnega in strukturiranega pristopa k ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti s samoevalvacijo na ravni zavoda je takšen pristop nezadosten in pomanjkljiv. Predlagamo, da Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje pripravi spremembe zakonskih določil, ki se nanašajo na program razvoja, letni delovni načrt, vzgojni načrt, poročilo o uresničitvi letnega delovnega načrta in na letno poročilo o samoevalvaciji (npr. časovno obdobje programa razvoja in njegovi vsebinski elementi, cilji in kontekstualni razlogi za njihov izbor v letnem delovnem načrtu, ukrepi za odpravo pomanjkljivosti v prihodnjem šolskem letu v poročilu o uresničitvi letnega delovnega načrta, jasna struktura in vsebina poročila o samoevalvaciji, umeščanje vzgojnega delovanja v letni delovni načrt).

6 Viri in literatura

- Brejc, M., idr. (2014). *Protokol za uvajanje izboljšav in samoevalvacijo*. Šola za ravnatelje.
- Brejc, M., in Širok, K. (ur.) (2019). *Kakovost v vrtcih in šolah*. Šola za ravnatelje.
- Evropska komisija. (2017). *Vodnik za prijavitelje Erasmus+*. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/2017-erasmus-plus-programme-guide-v2_sl.pdf
- Grašič, S., in S. Bezjak. (2018). *Poročilo o kakovosti srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja 2017 – sintezne ugotovitve*. CPI.
- Grigič, B. (2018). Prepoznavanje učinkov mednarodne mobilnosti – mladi in delodajalci govorijo isti jezik. V A. Flander (ur.), *Internacionalizacija izobraževanja* (str. 36–42). CMEPIUS
- Jurič Rajh, A., idr. (2010). Analiza letnih delovnih načrtov in poročil z vidika kakovosti. *Vodenje v vzgoji in izobraževanju*, 17(8), 17–38.
- Klemenčič, E. (2017). *Vmesno nacionalno poročilo o implementaciji in učinkih Erasmus+ (SLOVENIJA)*. MIZŠ in CMEPIUS.
- Krek, J., idr. (2019). The primary school moral education plan in Slovenia ten years after its introduction. *European Journal of Educational Research*, 8(4), 1229–1243.
- MIZŠ. 2017. *Nacionalni okvir za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja*. https://www.eqavet-nrp-slo.si/wp-content/uploads/2018/05/Nacionalni_okvir_Kakovost_Feb_2017-7.pdf
- Možina, T., in S. Klemenčič. (2012). *Mozaik kakovosti. Priporočila za vzpostavitev in razvoj notranjega sistema kakovosti v izobraževalni organizaciji*. Andragoški center.
- Pravilnik o šolski dokumentaciji v osnovni šoli
- Rupnik Vec, T., idr. (2019). *Vpeljevanje sprememb v šole. Priročnik za šolske razvojne tim*. ZRSŠ.
- Savič, N., idr. (2016). *Priložnosti in izzivi ciljnega vodenja. Priročnik*. Ministrstvo za javno upravo.
- Sentočnik, S. (2013). *Študija učinkov programa Vseživljenjsko učenje na osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje z vidika nacionalnih prioritet*. CMEPIUS.
- Šraj, U. (2021). *Mednarodna mobilnost učiteljev kot del nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja*. MFDPŠ.

- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. (2007). *Uradni list RS*, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj, 123/21, 172/21, 207/21, 105/22 – ZZNŠPP, 141/22, 158/22 – ZDoh-2AA in 71/23
- Zakon o osnovni šoli. (2006). *Uradni list RS*, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K, 76/23 in 16/24
- Zakon o vrtcih. (2005). *Uradni list RS*, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 25/08, 98/09 – ZIUZGK, 36/10, 62/10 – ZUPJS, 94/10 – ZIU, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 55/17 in 18/21
- Zakon o gimnazijah. (2006). *Uradni list RS*, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/17, 6/18 – ZIO-1, 46/19 in 53/24
- Zavašnik, M., idr. (2020). *Vodenje in učinki mednarodnega sodelovanja kot aktivnosti profesionalnega razvoja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju*. CMEPIUS.
- Zavašnik, M., idr. (2024). *Nacionalno poročilo Erasmus+ za šolski sektor*. CMEPIUS in MVI.